

100 éves a Juristische Grundlehre

Felhívás előadások tartására nemzetközi műhelykonferencián

Időpont: 2017. november 10-11.

A konferenciára szánt absztraktok leadásának határideje: 2017. szeptember 30. (a zodi.zsolt@tk.mta.hu címre); terjedelem 200 szó

Helyszín: MTA TK Jogtudományi Intézete

Tervezett létszám: kb. 10 előadó, összesen kb. 50 résztvevő

Nyelv: angol, német, magyar

100 éve jelent meg a Felix Meiner lipcsei kiadónál Somló Bódog *Juristische Grundlehre*-je, a magyar jogfilozófia legismertebb alakjának *magnum opusa*. A *Grundlehre*-t az utókor annak ellenére az általános jogtanok múlt század elején német nyelvterületen virágzó műfajának füzérébe sorolta be, hogy maga Somló a művében élénken tiltakozott ez ellen. A *Grundlehre* több szempontból is különleges mű. A kontinensen ez az első, John Austin parancselméletére építő, az austini elméletet mélységeiben recipiáló munka, sőt, mivel az austini elmélet később sem hatott ilyen mélyen soha, mondhatni szinte máig az egyetlen ilyen. Ha általános jogtanként tekintünk rá, akkor időben az utolsó. Ha normatani fejtegetésként, akkor voltaképp az első, és Kelsent is megelőző. A *Grundlehre*-vel válik Magyarországon befejezetté az újkantiánus jogfilozófia recepciója. Sőt, a *Grundlehre* nemcsak kézikönyv, hanem, mivel Somló az egyetemen tankönyvként is használta a mű kivonatát, egészen bizonyosan ez az első újkantiánus jogelméleti tankönyv (is) Magyarországon.

Somlóról sokan és sokat írtak a magyar jogirodalomban. Tragikus pályája, megvádoltatásai, elutasításai, sikertelenségei, majd öngyilkossága ugyanakkor kissé elhomályosították a sikereit, lendületes elméletét és maradandó műveit, így inkább az előbbiek lettek két évtizeden át konferenciák és tanulmányok folyamatos témái Magyarországon. Magáról a műről kevés mélyreható, részletes elemzés készült. A konferenciával úgy szeretnénk megemlékezni a 100 éves jubileumról, hogy egyben ezt a hiányt is szeretnénk pótolni. A műhelykonferenciára meghívtuk a nyugat-európai jogelméleti műhelyek néhány olyan képviselőjét is, akiknek van, vagy lehet mondanivalójuk Somlóról és a *Grundlehre*-ről.

A workshopra várjuk a magyar és a nemzetközi kutatók jelentkezését 20 perces – magyar, német vagy angol nyelvű előadások megtartására Somló Bódog pályájával, és a *Juristische Grundlehre*-vel kapcsolatban. Bár ezen kívül nincsenek tematikai kötöttségek, mégis az alábbi témakörökben különösen szívesen fogadunk referátumokat:

A Juristische Grundlehre a kor jogelméleteinek kontextusában

Várunk minden olyan előadást, amely a *Grundlehre*-t elhelyezi korának jogtudományában, jogelméletei között. A feldolgozott kérdések például, (de nem kizárólag) az alábbiak lehetnek: Mi a viszonya a Somló elméletének az austini elméletéhez és a kor angolszász jogtudományához? Hogyan kapcsolódik a mű a kor német jogelméleteihez, (Verdross, Simmel, Hold v. Ferneck, Merkl, Lask, Radbruch, stb.)? Mi a viszonya az általános jogtanokhoz, különösen Bergbohm *Jurisprudenz und Rechtsphilosophie*-jéhez, és Bierling *Juristische Prinzipienlehre*-jéhez? Három, a könyvben a leggyakrabban hivatkozott szerző és műveik kapcsolódásának elemzése különösen sok érdekes felfedezést ígérhet: ezek Stammler *Begriff und Bedeutung der Rechtsphilosophie*-ja és *Theorie der*

Rechtswissenschaft-ja, Kelsen *Hauptprobleme der Staatsrechtslehre*-je, és Reinach *Die apriorischen Grundlagen des bürgerlichen Rechts*-je.

A Juristische Grundlehre jogtudomány-képe és főbb fogalmai

A Grundlehre-nek karakteres képe van a tudományokról, és ezen belül a jogtudományról, valamint számos olyan fogalmi újítást tartalmaz, amelyet elemzésre méltók. A feldolgozható kérdések (ismét csak példálózó jelleggel) a következők lehetnek: Milyen Somló jogtudományra vonatkozó képe? Milyen filozófiai megalapozása van ennek a jogtudomány-képnek? Miben áll Somló természetjog-kritikája? Vajon milyen szakirodalmi háttere, kontextusa, és hatástörténete van a jogalkotó hatalom, a nomenclologia, az ígérő jog, az érvényességi igény fogalmainak? Hogyan működik a modern jogrendszer Somló szerint? Hogyan néz ki a jogalkalmazás folyamata? És így tovább.

A Juristische Grundlehre hatástörténete

Végül várunk minden olyan előadást, amely a Grundlehre hatástörténetével foglalkozik. Ebbe természetesen beletartozik a magyar hatástörténet, (Moór, Horváth Barna, Szabó Imre, és a rendszerváltás utáni recepció – ha ez az volt?), de még izgalmasabb lenne a külföldi hatástörténetet áttekinteni, (ha egyáltalán volt ilyen.) Van-e kimutatható hatása Somlónak a német szerzőkre, és különösen Kelsenre? Van-e bármilyen kimutatható hatás – a sporadikus lábjegyzet- említéseken kívül - az angolszász irodalomban?

2017. 08. 02.

Zódi Zsolt

Tudományos munkatárs, MTA TK Jogtudományi Intézet

+36 20 9828 464

Zodi.Zsolt@tk.mta.hu